

W. BIEGAŃSKIEGO · W. CZĘSTOCHOWIE

EX · LIBRIS · M · B · P · IM · DR ·

BIBLIOTEKA PUBLICZNA im. W. Biegańskiego w CZĘSTOCHOWIE

PRAWA REPRODUKCYJ ZASTRZEŻONE

COPYRIGHT RESERVED

Goniec Częstochowski

DZIENNIK POLITYCZNY, SPOŁECZNY, EKONOMICZNY I LITERACKI.

Cena prenumeraty: miesięcznie 3 mk. 00 fen., kwartalnie 9 mk. 00 fen. za odwołanie do domu dopłaca się 26 fenigów miesięcznie. Cena pojedynczego numeru 15 fenigów.

Ceny ogłoszeń: za wiersz petitowy jednoszpaltowy na I kol. 1 mk. 50 fenigów, na II i III kol. 65 fenigów, na IV kol. 45 fenigów. Ogłoszenia drobne po 10 fenigów za wiersz.

Redaktor lub jego zastępca przyjmuje interesantów codziennie z wyjątkiem dni świątecznych od godz. 10 — 2 po poł. Rękopisów nadesłanych redakcja nie zwraca.

Adres Redakcji i Administracji: CZĘSTOCHOWA, ulica Pana Maryi Nr. 39. — Telefon Nr. 5

ŚWIATŁO!! GAZ!! (karbidowy!!)

Do 15-go września r. b.

odbywa się w dni powszednie **od 8—2 i od 4—6**, w niedzielę i święta **od 2-5 po poł.**
Sprzedaż hurtowa i detaliczna oryginalnego SZWEDZKIEGO KARBIDU
 najlepszej granulacji i największej wydajności gazu
 z prawem wywozu i świadectwem zwolnienia

w SKŁADACH

DOMU HANDLOWO-PRZEMYSŁOWEGO

ALEKSANDER GUTTMAN

Warszawa, Aleje Jerozolimskie 54.

Dla Powiatów (Pp. Kreischofów), Magistratów, Urzędów, Instytucji Społecznych i Dobroczynnych, Szpitali, Kooperatyw i. t. p.
SPECJALNE USTĘPSTWA

Tylko oryginalny szwedzki karbid nie lasuje się, daje światło ładne i oszczędności **50%**

Zapłaty na dostawę karbidu szwedzkiego oryginalnego na październik i listopad r. b. przyjmują się w biurze firmy w godz. biurowych
 Aleje Jerozolimskie 54.

Najmniejsza ilość 6 pudów w blaszanej beczce.

SEZON SIĘ ZBLIŻA

ZAKUPIJCIE WCZEŚNIEJ PO CENACH RYNKOWYCH.

Przeszłość kultury.

Zadanie kultury, jak sama nazwa wskazuje, polegać ma (na uprawie i hodowli) popędów i zdolności ludzkich, czyli na dłuższą metę — na ukształceniu i uszlachetnieniu ducha. Ale podobnie, jak żelazo w ogniu, a człowiek w nieszczęściu, tak wartość wszelkiej idei sprawdza się w zastosowaniu, czyli w zetknięciu z praktyką życiową — Otóż kultura europejska, tak popularyzowana, tak za chwala, tak dumna z ulepszeń na różnych polach wiedzy i sztuki, tak bogata w wynalazki i wszelkiego rodzaju dążenia, mające na celu ochronę zdrowia, przedłużenie życia, jego ułatwienie i uprzyjemnienie, — wobec wynikłej wojny światowej wykazała całą swoją bezsilność, całą niemoc.

Jeżeli bowiem porównamy sposób prowadzenia wojny u ludów dzikich, które u ngibus et rostro, broniąc swych praw walczą z sobą w sposób zacięty, a brutalny nieraz, ale przedstawiając przytem pierś pierś, głowę głowie, czyli narażając swe życie zarówno, bez pomocy sztuki (chyba prymitywnej broni), — jeżeli porównamy z walką ludów kulturalnych, na jaką obecnie patrzymy, — o ileż pierwsza, pomimo swej zwierzęcości niby, jest uczciwsza, niż dzisiejsza, przy zastosowaniu najwymyślniejszych i najniebezpieczniejszych wynalazków technicznych. Poczynając bowiem od broni siecznej, od zwykłej kuli ołowianej, a kończąc na wielkich pociskach obrzecznych moździerzy, i na karabinach maszyno-

wych, bombach z gazami trującymi na tankach i wieżach pancernych, minach podziemnych, torpedach, pociskach z samolotów i łodzi podwodnych, wreszcie gazach ślepiących i trujących przeciwnika, — wszystko to rzuca nie tylko pełen grózy, ale i hańby cień na współczesną kulturę. A z drugiej strony, jeśli się da do tego jeszcze rozpatanie wszystkich instynktów wśród pokojowej ludności, począwszy od pogoni za pieniądzem drogą, oszustwa w przemyśle, nienasyconej spekulacji i zdzierstwie w handlu, a kończąc na zwykłym łupieżstwie złodziejskim, bandytyzmie i potwornych mordach, — to otrzymamy uzupełnienie obrazu pełnej plam „ze krwi i błota”.

Czy jednak wobec (tak smutnych) wyników, powstałych z kolizji kultury z okrutnymi wojny, z wątpliwością o skuteczności oddziaływania pierwej na uszlachetnienie natury ludzkiej, czy należy wyrzec się dostatecznego wpływu kultury i nawoływania ludzkości do powrotu na drogę pierwotnej prostoty obyczajów, lecz z razem nieświadomości i ciemnoty? — Bynajmniej, bo, jak się ktoś wyraził: jeżeli wojna ujawniła potęgę zła, to równocześnie przez nią stwierdzona też została niesłychana wartość Prawdy, a zatem i Dobra.

Pozostaje więc droga nie cofania się wstecz, lecz kierowania ludzkości na jedynie skuteczne tory — podźwignięcia i odrodzenia przez zakon Chrystusowy.

Jakośkolwiek więc obrót weźmie wojna obecna, śmimowoli ośmiemnie się

na usta pytanie: jaka przyszłość czeka kulturę współczesną? I nie potrzeba być prorokiem, aby odpowiedzieć na nie, że albo czeka ją zupełne bankructwo, t. j. zwyrodnienie, albo droga gruntownego odrodzenia przez powrót do idei chrześcijańskiej. Tertium non datur — innego wyjścia niema!

Vetus.

WOJNA.

Komunikat niemiecki.

BERLIN. (Urzędowo). Wielka Kwatera Główna donosi dnia 6 września 1918 r.:

Zachodni teren walk.

Grupa wojsk następcy tronu bawarskiego ks. Rupprechta.

Grupa wojsk generała-pułkownika v. Boehna.

Oddziały wywiadowcze nieprzyjaciela, które nawiązały kontakt z nami pomiędzy Ypres a La Bassée i które na północ od Lens pod silnym ogniem wysunęły się, zostały odparte.

Pod wieczór oddziały heskie odparły kilkakrotne ataki przeciwnika pomiędzy Ploegsteert i Armentieres.

Wzięty tu przesyło 100 jeńców.

Pomyślny atak do rowów angielskich pod Hulluch.

Na terenie przedpolowym przed nowymi pozycjami naszymi doszło do zaciętych potyczek piechoty przy drodze Bapaume—Cambrai w lesie Havrincourt i na wzgórzach na wschód od odcinka Tortille.

Silne ataki, prowadzone przez przeciwnika na linii Neuville—Manancourt—Moislains, odparte.

Z Peronne i poza Somme nieprzyjacieli dopiero wczoraj powoli postępować zaczął za tylnymi strażami naszymi.

Pomiędzy Sommą i Oisą posuwał się energicznie i stał pod wieczór na zachód od linii Ham—Chauny.

Również pomiędzy Oisą i Aisną uwolniono

Zawiadomienie!

Niniejszem zawiadamiamy Sz. publiczność, że z powodu nadmierne-
go podwyższenia cen wynajmu obrazów, orkiestry, służby i innych, oraz
zwyżki za zużycie prądu elektrycznego, zmuszeni jesteśmy z dniem dzi-
siejszym ceny miejsc w teatrach naszych podwyższyć

Z poważaniem

Dyrekcje
Teatru „Paryskiego” i „Odeonu”

Teatr „PARYSKI”

ANONS: Wkrótce na ekranie teatru naszego demonstrowany będzie obraz p. t.

Zyd wieczny tułacz

(czyli Życie Żydów w Ameryce)

Jest to najwspanialsze arcydzieło obecnego sezonu wykonane przez najwybitniejsze siły **Amery-
kańskie**. Zdjęć dokonano w najwspanialszych uroczach **Ameryki**.

nie się od przeciwnika dokonane zostało pla-
nowo.

Posterunki nasze pozostają z nim w kon-
takte: bojowym na linii Amigny-Barisis-
Laffaux-Conde.

**Grupa wojsk niemieckiego nastę-
pcy tronu.**

Na wschód od Soissons nieprzyjacieli po-
sunął się przez rzekę Aisne.

Nasze oddziały piechoty i artyleria po-
wstrzymywały go długo i zadaly mu straty.

Na wzgórzach na południowy wschód od
Bismes silne ataki Amerykanów zostały od-
parte.

Pierwszy generał-kwatermistrz
Ludendorff.

Komunikat austriacki.

WIEN. Urzędowo donoszą dnia 5-go
września 1918 r.:

Witaki teren walk.

Na terenie Corno i na wschodzie od Monte-
Percia przedsięwzięcia naszych wojsk
atakujących doprowadziły do zupełnego po-
wodzenia.

Na płaskowzgórzu Siedmiu Gmin i nad
Piawą udaremniono nieprzyjacielskie natarcia
wywiadowcze.

Albania.

Położenie bez zmian.

Szef sztabu generalnego.

Sytuacja na Zachodzie.

„Neues Wiener Journal” podaje
wywiad dziennikarza z gen. Gramon-
nem w sprawie sytuacji wojennej na
froncie zachodnim.

Na jedno z pytań, skierowanych
kilka dni temu do Ludendorffa, otrzy-
mał on odpowiedź, że ruchy na fron-
cie zachodnim dokonywane są najzu-
pełniej planowo i niema żadnego po-
wodu do określenia sytuacji jako nie-
pomyślnej. Następnie Grammon po-
wiedział:

Nie można ciągle iść naprzód.
Musz przecieś kiedś nastąpić reak-
cja, która należy przetwać ze spo-
kojem, tembarazją, że wszyscy nie-
złomnie jesteśmy przekonani, że prze-
łamanie frontu naszego przez koali-
cję jest rzeczą absolutnie wykluczo-
ną.

Na linii Hindenburga musi się
rozbić wszelki opór.

Chwila bliźna.

— „Berliner Tageblatt” podaje:
Izba panów postanowiła jednogłośnie
obstawiać za równem prawem wybor-
czym, tak jak to przewidują projekt
człowiek, który już od dwu mie-
sięcy oblegał Niżny Nowogród, po-
wiodło się wtargnąć do miasta i zdo-
być je po zaciętych walkach. Miasto
uolerpiało okropnie i jest częściowo
zniszczone. Wojsko bolszewickie mu-
siało się cofnąć w kierunku połud-
niowo-zachodnim.

Clemenceau oświadczył, że Fran-
cja jest zupełnie pewna, iż wojna za-
kończy się korzystnie dla niej przed
końcem przyszłego roku. Nowy rok
1920 obchodzić będzie świat już w
zgodzie i pokoju.

Na Syberji.

Sytuacja wojsk koalicji w ostat-
nich dniach ogółem bardzo się po-
prawiła.

Japończycy obsadzili Szymanów-
kę i zaczęli razem z wojskami koa-
licji ścigać pobitego nieprzyjaciela.
Straty nieprzyjaciela w stosunku do
własnych są dwa razy większe.

W walkach zdobyto wozy pancer-
ne, działa i karabiny maszynowe, co
świadoczy, że operujące tu siły nie-
przyjacielskie dobrze są w przybory
wojenne zaopatrzone.

Czecho-Słowacy ruszyli do jezio-
ra Bajkalskiego i zajęli Wierchnie-
udynsk. Wedle dalszych wiadomości
obsadzili oni także Csyte.

Druga kolumna ceszka poszła w
góry i zajęła Seleginsk, trzecia prze-
kroczyła granicę Mongolii, posunęła
się aż pod Kiachotę i obsadziła to
miasto.

Zdobyte Niżnego Nowogrodu.

Z Moskwy donoszą: Powstańcom
chłopskim, którzy już od dwu mie-
sięcy oblegali Niżny Nowogród, po-
wiodło się wtargnąć do miasta i zdo-
być je po zaciętych walkach. Miasto
uolerpiało okropnie i jest częściowo
zniszczone. Wojsko bolszewickie mu-
siało się cofnąć w kierunku połud-
niowo-zachodnim.

Chwila bliźna.

— „Berliner Tageblatt” podaje:
Izba panów postanowiła jednogłośnie
obstawiać za równem prawem wybor-
czym, tak jak to przewidują projekt
człowiek, który już od dwu mie-
sięcy oblegał Niżny Nowogród, po-
wiodło się wtargnąć do miasta i zdo-
być je po zaciętych walkach. Miasto
uolerpiało okropnie i jest częściowo
zniszczone. Wojsko bolszewickie mu-
siało się cofnąć w kierunku połud-
niowo-zachodnim.

narodów skoalizowanych wymieniły
swoje cele wojenne.

— Dnia 2 b. m. odbyło się w Pa-
ryżu, pod przewodnictwem prezesa
ministrów, Clemenceau, posiedzenie
rady wojennej, w którym uczestni-
czyli najprzedniejsi dowódcy armii
sprzymierzonych.

— Hr. Czernia, który w d. 5 b. m.
wypowiedział, iż nie ma w Rosji
niejskiej i okazji nadania mu oby-
watelstwa honorowego, zachorował
nagle, wobec czego mowę miałą od-
łożyć.

— Stan zdrowia Lenina jest zada-
walniający, niebezpieczeństwo kom-
plikacji jednak nie jest jeszcze wy-
kluczone.

— Cesarz Karol przyjął w Hof-
burgu króla bułgarskiego. Rozmowa
obu monarchów trwała 1 i pół godzi-
ny. Wieczorem cesarz przyjął raport
ministra spraw zagranicznych hr.
Bariana.

— Dotychczasowa Pet. Aj. Teleg.
połączyła się z ofijalnym biurom
prasowym w centralną rosyjską sjen-
cję telegraficzną. Telegramy prasowe
ajencji tej podpisywane będą skrótami
„Rosta”.

Z WIDOWNI WYDARZEŃ.

O naradach wiedeńskich.

Wirdeńskie c. i k. Biuro kores-
pondencyjne donosi, że sekretarz sta-
nu cesarsko-niemieckiego urzędu
spraw zagranicznych v. Hntze, który
przybył do Wiednia, celem złożenia
wizyty cesarzowi Karolowi, odbył w
czasie trzydniowej bytności swojej w
Wiedniu wyczerpujące konferencje z
c. i k. ministrem spraw zagranic-
nych oraz porozumiał się z obu pre-
zesami ministrów.

Konferencje te będąc wyjątkowo
ciężkim punktem, w których poro-
wiedzą Niemcom i Austrii dwugłose-
kimi politykami w Niemczech i w Au-
stria, które w sprawie przywrócenia
spotkania się mianem ich przegranych

ly się znacznie do zgodnego, odpowiadającego ścisłym stosunkom sprzymierzeńczym, rozwiązania roztrąszanych kwestji.

Szeregownie sprawa polska stanowiła i tym razem przedmiot gruntownego rozważania; oba rządy porozumiały się co do dalszego rozpatrywania tego tematu na naradach, mających trwać bez przerwy.

Kondencje niemieckie.

„Berliner Tageblatt“ donosi, że ambasador niemiecki w Kijowie bar. von Mumm, odwiedził w d. 3 września przed południem przewodniczącego delegacji pokojowej rosyjskiej, Rakowskiego, ażeby wyrazić mu swoje współczucie, z racji zamachu na przewodniczącego rady komisarzy ludowych, Lenina.

Bolszewicy aresztują angiolkę i francuzów.

„Nord. Allg. Ztg.“ donosi z Moskwy: Rząd Sowiecki wydał rozkaz aresztowania wszystkich obywateli angielskich i francuskich od 18-go do 40-go roku życia. O losie około 200 amerykańców nic nie wiadomo.

Podobno aresztowany został korespondent „Timesa“.

Dymisja gabinetu ministrów.

Odroczenie Rady Stanu.

Nadzwyczajny dodatek „Monitora Polskiego“ ogłasza urzędowo co następuje:

Najdostojniejsza Rada Regencyjna wyśtuowała następujące pismo do pana prezydenta ministrów dr. Steczkowskiego:

Do Pana Prezydenta Ministrów dr. Jana Kantego Steczkowskiego.

Na mocy artykułu 14 ustawy z 4 lutego 1918 r., odraczamy sesję Rady Stanu i polecamy Panu podać to do wiadomości Marszałka Rady Stanu.

Warszawa, dn. 5 września 1918 r.

† Aleksander Kakowski,
Arcybiskup.
Józef Ostrowski.
Zdz. Lubomirski.

Prezydent Ministrów:
Steczkowski.

L. S.

PRZEZ ZAKOPCONE

□□ SZKIELKA. □□

Przysłowie angielskie powiada: „zjedz jabłko przed położeniem się do snu, a odbierzesz chleb lekarzowi“. Innymi słowy można rzecz wyłożyć: kto jada owoce, temu dopisuje zdrowie. Sentencja angielska w zastosowaniu do życia codziennego nabiera tym większego znaczenia, ponieważ owoce w czasach obecnych stanowią jeden z nielicznych artykułów spożywczych, które można nabywać w dowolnej ilości bez specjalnych kartek owocowych. Ze zaś jarynki i owoce wywierają zbawienny skutek na organizm ludzki, tego najezywiściej dowodem fakt, że kuchnie jaryskie sąsiadki coraz więcej zdecydowanych zwolenników. Teraz nawet bardzo inteligentne osoby całymi tygodniami zachowują post ścisły, a kawałkiem mięsa napawają wrak jedynie wówczas, gdy przechodzą obok jarki lub wędliniarń.

W tych warunkach więc Wystawa ogrodnicza posiada nader doniosłe znaczenie. Po pierwsze, w szerokiej masach ludności wzbudzi szczerą zamilowanie do ogrodnictwa, po drugie, przekaże nam, że pokarmy jaryskie w naturze nie wyglądają bynajmniej tak mdło i jednostajnie, jak to niektórzy wnoszą z postnych obiadów.

Przynależało, iż ruchiwe Tow. ogrodnicze dołożyło wszelkich starań, aby Wystawa zaopatrzona była w najapetyczniejsze okazy krajowej flory. Jabłka, gruszki,

śliwki, ogórki, marchew i pietruszka — wszystko nad podziw dorodne, świeże i soczyste, aż miło popatrzeć, a jeszcze milej będzie spróbować, gdy Fortuna spojrzysz takkawym okiem na wojennego głodomora i pozwoli mu wygrać bodaj mały koszyczek francuskich węgierok.

Podczas zwiedzania Wystawy człek doprawdy zapomina o wojnie i wojennych „ersatzach“. To też nie dziw, że do pawilonu na półkach doświadczalnych podążają codziennie tłumy publiczności.

Przy kioskach z eksponatami rojno i gwaro: co chwila rozlegają się pełne uwielbienia okrzyki:

- Ach, co za piękne jabłka!
- Patrzenie państwo, jakie to gruszki mają długie ogonki!
- Mamusiu, jak się nazywają te niebieskie sliwki?
- To są kartofle, moje dziecko... — poprawia matka ciekawą córce.

Wystawa ogrodnicza przynajmniej na kilka dni odświeży naszą zatęchłą atmosferę prowincjonalną. Wszakże to rzecz bez porównania pożyteczniejsza rozmawiać o burakach, rzepie, szparagach, aniżeli komentować bezsensowne ploteczki, że tam ktoś kogoś za coś parasolką ten tego... albo, że jakiś kupiec sprzedał wypożyczone od pewnego literata żelazko elektryczne i teraz przedstawiciel prasy nie ma czym prasować półkoszulków... to zwów że w pewnym sklepie, pokłonił się paskarz z rzecznikiem i wymyślił sobie wzajemnie od bandytów, a przystuchująca się publiczność twierdziła, że obaj mają rację. Gdzież tu sens, proszę ja kogo, w powtarzaniu podobnych niedorzeczności.

Ś + P

Walery Rutkowski

przemysłowiec, obywatel m. Częstochowy.

Opatrzony św. Sakramentami po krótkich lecz ciężkich cierpieniach zasnął w Bogu dnia 5 Września 1918 roku, przeżywszy lat 49.

Wyprowadzenie zwłok z domu własnego przy ul. Dobrej Nr. 4 do kościoła św. Rodziny odbędzie się w poniedziałek dn. 9 b. m. o godz. 9-ej rano, a po zaobecnem nabożeństwie pogrzeb na cmentarz parafjalny. Na smutne te obrzędy zaprasza przyjaciół, życzliwych pozostała w głębokim smutku
Zona.

Do Pana Prezydenta Ministrów dr. Jana Kantego Steczkowskiego.

Znaglony niepomyślnym stanem zdrowia, wniósł Pan podanie o zwolnienie z urzędu Prezydenta Ministrów i Ministra Skarbu.

Ustąpienie Pańskie spowodowało pozostałych członków gabinetu do oddania tek swoich do Naszej dyspozycji. Uznając słuszność motywów, jakie pana skłoniły do tego kroku, widzimy się z najwyższą przykrością zniewoleni przychylić się do próby o zwolnienie Pana, jak również innych Ministrów z urzędu. Równocześnie polecamy Panu wraz z całym gabinetem prowadzić czynności urzędowe aż do dalszego zarządzenia.

Warszawa, dn. 5 września 1918 r.

† Aleksander Kakowski,
Arcybiskup.
Józef Ostrowski.
Zdz. Lubomirski.

Prezydent Ministrów:
Steczkowski.

L. S.

O stosunkach polsko-ukraińskich.

Korespondent wiedeński „Lokal-anzeigera“ donosi z Kijowa pod datą 5 b. m.

W dniu 31 sierpnia r. b. hetman Skoropadski konferował z marszałkiem warszawskiej Rady Stanu Pułaskim. Konferencja ma związek z mającym nastąpić nawiazaniem stosunków między Polską a Ukrainą.

Prasa niemiecka a sprawy polskie.

Berlin 6. | 9. — Berlińskie dzienniki pilnują obecnie i śledzą coraz

gorliwiej bieg spraw polskich. Posiadają one teraz stałe wiadomości z pierwszej ręki z Warszawy.

W ostatnich wydaniach pism berlińskich znajdują się wiadomości o kryzysie gabinetowym w Warszawie i o sprawach skupiających się około sesji Rady Stanu.

Prasa berlińska ma również wiadomości z Krakowa.

Ostatnie dzieło naukowe

S. p. d-ra Wł. Biegańskiego.

Zmarły w naszym miesiącu na początku r. 1917 polski uczony s. p. dr. Władysław Biegański zostawił w rękopisie cenne dzieło naukowe, pisane w latach 1915-ym i 1916-ym. Dzieło to p. t. „Etyka ogólna“ zostało wydane pod redakcją prof. Wł. Tarkiewicza. Pracy tej „Tygodnik Ilustrowany“ № 34 poświęca dłuższy artykuł, w którym między innymi znajdujemy następujące uwagi:

„Etyka ogólna“ podzielona jest na dwie części: „Wstęp do etyki“ oraz „Wykład etyki ogólnej“. Część pierwsza zawiera: odruchy i instynkty; czynny dowolnie; zagadnienia wolności woli; popędy społeczne; cel i ideał. Część druga ma treść następującą: Przedmiot i zadania etyki; konstrukcja celu najwyższego w systematach etycznych; systematy etyczne genetyczne; szczęście, jako ideał etyczny; niezbędni szczęścia trwałe; niezbędni szczęścia powszechnego; usposobienia moralne i cnoty; moralność i prawo.

Metoda autora polega na krytycznym podaniu opinii o danym zagadnieniu etycznym najwybitniejszych filozofów, poczem następuje rozwiązanie własne. Wykład jest zwięzły i jasny; język dobry, erudycki, durna. Wszystkie te zalety czynią dzieło d-ra Biegańskiego bardzo cennem i z góry zapewniają mu powodzenie wśród tych, którzy interesują się zagadnieniami moral-

Nie lepsze tematy do towarzyskich pogawędek obierają również politykujące sfery częstochowian.

— Cóż tam słychać z kontrewolucją, panie dobrodzieju?

— He, he gotuje się francuski bigos na angielskim sosie.

— A czy Lenin żyje?

— Phi... jedna depesza donosi, że umarł, druga, że żyje. Ja tam, panie dzieciu, ani jednej, ani drugiej nie wierzę.

— Masz pan słuszność, teraz te agencje telegraficzne, kłamia jak najęte.

— Wszystko dlatego, że brak miedzianego drutu, gdyż taki telefon bez drutu psa na budę się nie zda.

— Święta prawda, łaskawy panie.

— Ale... ale... czy był pan w „Paryskim“ na tej zmianie programu?

— Cóż tam ciekawego?

— Bajeczne zdjęcie z placu boju na zachodzie... Prawdziwe niemieckie tanki... Panie, co za potwory — strach patrzeć! A z jaką to siłą wali po ekranie — aż się cały teatr trzęsie!

— Czy podobna?

— Pod słowem honoru!

— O to trzeba się wybrać jeszcze dziś wieczorem.

Pogalanki polityczne na temat chwili bieżącej stanowią jedną z najbardziej dostępną rozrywek umysłowych w dzisiejszych czasach, bowiem na występy Węgrzyny, Meleera lub Stępowskiego nie każdemu pozwalają okoliczności finansowej natury.

A. c. e. r.

nemi. Może także służyć za dobry i gruntowny podręcznik dla tych, którzy się etyka zainteresować pragną.

Jak bronić ziemi rodzinnej.

„We wszystkich państwach wojujących pisze „Ziemia Lubelska” wrażliwie, że licza t. zw. wojennych milionerów, a jednocześnie niemal wstepnie charakteryzując zjawisko spekulacji ziemi. Plaga ta oddawna nawiedziła ziemię polską, nie są od niej wolne również i państwa sąsiednie. Wszędzie słyszeć się dają nawoływania o natychmiastową akcję zaradczą.

Węgrzy odrazu wkroczyli na drogę praktyczną. Kilka tygodni temu powołano specjalną Komisję dla kontroli sprzedaży majątków, która znakomicie kładzie tamę wzbujającej spekulacji, a przedewszystkiem stara się

uniemożliwić sprzedawanie ziemi w ręce obce.

Kompetencje komisji są bardzo obszerne, komisja bowiem, badając w jakich warunkach dany majątek jest sprzedawany, czuwa więc nie tylko nad materialnym, lecz i narodowym stanem majątku. Opinia komisji w sprawach sprzedaży majątków jest decydująca. Wymaga się z pod jej uchwalić nie może nikt Oto kilka charakterystycznych przykładów. W przeciągu 2 miesięcy komisja odmówiła 67 sprzedaży majątków, w 25 wypadkach odmówiła pozwolenia na sprzedaż. Wśród tych, którym odmówiono, spotykamy posłów do parlamentu, przedstawicieli świata arystokratycznego.

Wobec rozszalałej spekulacji ziemią u nas, nie byłoby źle, by sfery miarodajne zainteresowały się bliżej organizacją i działalnością powyższej komisji dla kontroli sprzedaży majątków na Węgrzech.

licznych odmianach i warzywa — zeton srebrny wielki.

4) Antoniemu Przybyłkiemu za doborę ładnych owoców i warzywa — zeton srebrny wielki.

5) Stan Dobrowolskiemu, ogrodnikowi m. Częstochowy, za pięknie wyhodowane rośliny kobiercowe i drzewa parkowe — zeton srebrny.

7) Władysławowi Zarzyckiemu z Otonowa za dobrze zdeterminowane owoce, w tem truskawki i agrest oraz warzywa — zeton srebrny.

8) Ignacemu Binert za wspaniałe okazy i warzywa — zeton srebrny.

9) Marcelemu Kucharskiemu za ładne owoce i warzywa — list pochwalny.

10) Wojciechowi Wrzenko z Libidzy za ładne owoce i warzywa — list pochwalny.

11) Michałowi Sypek za ładne warzywa i owoce, oraz drzewka owocowe — list pochwalny.

12) Władysławowi Habińskiemu za owoce warzywa — list pochwalny.

13) Antoniemu Tkaczyskiemu z Wola Hankowej za owoce, warzywa i kartofle — list pochwalny.

14) Karwali i Przybyłkiemu z Grabówki, członkom Koła Rolniczego za warzywa — list pochwalny.

15) Sebastianowi Kozielewskiemu, Józefowi Dziwińskiemu, Jacentemu Wieczorkowi, Michałowi Kopskiemu i Władysławowi Skibińskiemu z Lisinca — podziękowania za udział w wystawie.

Wystawiającym p. za konkurs: p. St. Jastrzębskiemu za pięknie wyhodowane rośliny doniczkowe, oraz dobor warzyw handlowych dobrze określonych; Częstochowskiemu T-wu Rolniczemu w osobie instruktora T-wa p. M. Moczyłowskiemu za dobor ziemniaków w 27 gatunkach, owoce w odmianach, warzywa i nasiona; Częstoch. Stowarz. Rolniczemu za bogatą kolekcję narzędzi ogrodniczych, nasiona i nawozy sztuczne; firmie „Boroń i Zablocki” za bogatą kolekcję narzędzi rolniczych i ogrodniczych. P. J. Siecińskiemu, redaktorowi „Głosu Ludu” za gorliwe współdziałanie w urządzeniu wystawy jak również za działalność społeczną, oświatową i rozwijanie zamiłowania do ogrodnictwa wśród ludu — podziękowania.

Następnie Komitet sędziów wyraża swe głębokie uznanie Częstochowskiemu T-stwu Ogrodniczemu za urządzenie, w tak ciężkich czasach wielkiej wojny, wystawy — pokaz, która spopularyzuje hodowlę warzyw i owoców w szerszych warstwach ludności.

KRONIKA

— **Uroczystość Narodzenia Najświętszej Marii Panny.** W dniu dzisiejszym cały świat katolicki obchodzi uroczystość Narodzenia N. Marii Panny. Święto to dla Częstochowy ma tym większe znaczenie, gdyż na Jasną Górę od najdawniejszych czasów w dniu tym przybywały z różnych okolic kraju niezliczone tłumy pobożnych pielgrzymów.

I dzisiaj pomimo wojny za wszystkich stron ziemi polskiej płyną modlitwy wstających do stóp Bogarodzicy.

Przy dzisiejszej uroczystości około g. 8-iej rano odbędą się na Jasnej Górze obłóczny w habit zakonny nowych kandydatów, a mianowicie: ks. Dyonizego Ostrowskiego, proboszcza z Zakrzewa, ks. Telesfora Kopydowskiego, proboszcza z Jankowic obu z dyceplii sandomierskiej; ks. Józefa Szymankowskiego, prob. z Burzenina dyec. Kulawsko-Kalikiej, ks. Jana Bodo rodem z Wegier i dwóch młodzieńców świeckich: Jana Małczyńskiego, z Częstochowy i Stanisława Dąbrowskiego ze Skierniewic. Obłóczny odbędą się w kaplicy Matki Boskiej Częstochowskiej.

— **Na Jasną Górę.** Z okazji uroczystości dzisiejszej na Jasnej Górze przez cały dzień wczorajszy przybywały do miasta liczne zastępy pielgrzymów z bliższych i dalszych okolic Częstochowy.

— **Na święto.** Z powodu Narodzenia NMP. z Niemiec przybyło do Częstochowy kilkadziesiąt robotników urlopowców.

— **Echa nominacji J. E. ks. Biskupa Fułmanskiego.** W dalszym ciągu zbliżyły życzenia JE. Biskupowi Nominatowi: Zarząd Towarzystwa Opieki nad Bezdomnymi dziećmi, SS. Magdalenki, Szarytki, Nazaretanki, Zmartwychwstanki tudzież szereg osób z miasta i okolic.

— **Zapłaty do szkoły rzemieślniczej.** Od 1 października powstaje w naszym mieście szkoła stolarska, do której zapisy przyjmują p. L. Jarosz w biurze „Kady Op. m. Cz. (Staszyc 3, dom T-wa Dobroc.)” codziennie z wyjątkiem świąt w godzinach od 3 do 5 po południu.

Kandydaci muszą mieć lat 14 i co najmniej świadectwo z ukończenia szkoły elementarnej, lub podać się egzaminowi.

Bliższe informacje na miejscu.

Wystawa Ogrodnicza w Częstochowie.

Tegoroczna Wystawa ogrodnicza, dzięki niestrudżonym zabiegom miejscowego Tow. ogrodniczego, przedstawia się naogół nader okazale. Zwłaszcza oficynie zapatrzonej dział warzywny, ponieważ znaczna ilość eksponatów nadesłało Częstochowskie Tow. rolnicze oraz okoliczni włościanie.

W głównym pawilonie wystawowym, przedewszystkiem zasługują na uwagę olbrzymich rozmiarów stół, wypełniony piramidami owoców z zakładu ogrodniczego p. Mieczysława Hoffmana. Widzimy tu prawie wyłącznie okazy owoców zagranicznych, z dorodnych gatunków jabłek wyróżniają się: The Queena, Peppina, Parkera, Dame Granier. Wychwalany przez pomocników gatunek Królowej Renet z powodu mokrego roku przedstawia się bardzo mizernie. Z gruszek rzucają się w oczy gatunki: Trynny Wiednia, Księżna Paryża i Suchesse Williams.

Dalej na tym samym stole znajdują się eksponaty zakładu ogrodniczego p. Jana Kurka, który wystąpił z pokazem pięknych owoców krajowych (około 40 odmian) oraz ładnych warzyw. Z poszeźganych eksponatów uderzają wzrok: duża kalarapa biała i kapusta włoska (1 łokieć średnicy) melon krajowy i winogrona tudzież ładna kolekcja nasion (15 gatunków).

Boczny stół po prawej stronie zajmują eksponaty z zagrody p. Władysława Zarzyckiego, (Otonów), z których na uwagę zasługują imponujących rozmiarów dynia; owoce p. M. Kucharskiego; piękne gruszki i rzadkie okazy jabłek rajskich. Dalej widzimy owoce i warzywa p. Wojciecha Wrzenko, włoścjanina z Libidzy; warzywa p. Kozielewskiego z piękną żardynią; warzywa p. Dziwińskiego, z których na uwagę zasługują olbrzymia marchew (do 20 cali długości) i brukiew; wreszcie wystawiono poza konkursem warzywa p. St. Jastrzębskiego: ładna kapusta, kalarapa niebieska i karota londyńska.

Drugi stół środkowy zajmują eksponaty p. Antoniego Przybyłskiego: wyborowe gatunki ogórków, piękna kalarapa, ogromna brukiew żółta, ładne odmiany kartofli, z których w tym roku najlepiej otworzyły: Korona Cesarska, Pace i Woltmany. Bardzo ładnie przedstawiają się naogół i owoce, przeważnie krajowe gatunki. Z warzyw p. Michała Sypka zasługują na uwagę piękna kapusta (do 20 funtów główka) i ogórki. Warzywa p. Jacentego Wieczorka przedstawiają się naogół bardzo ładnie.

Stół boczny po lewej stronie zajmują warzywa folwarku Lisieniec, dalej eksponaty p. Jana Kota, z których na uwagę zasługują nasiona (około 15 gatunków) następnie warzywa i owoce p. Kaczyńskiego, ładne warzywa p. Michała Kopskiego, eksponaty p. Wł. Habińskiego: piękne owoce i ogromna dynia melonowa. Wreszcie do rodne warzywa p. Ignacego Binerta, zwłaszcza kapusta, ogórki, pietruszka i pomidory.

W dziale kwiatowym najwybitniejsze miejsce zajmują eksponaty firmy ogrodniczej p. St. Jastrzębskiej: piękna okazy

roślin doniczkowych najróżnorodniejszych odmian. W specjalnej kabynie zostały wystawione wyroby bukietarskie, z których zasługują na uwagę: wieniec z mahoniowych liści, przybrany georginiami, oraz żardyniera z mieczyków.

Liczne odmiany kwiatów wystawiły plantacje miejskie. Głównie uwagę zwracają pacioreczniki (Canna Crozy) rzadki okaz — Gloxynia Hybrida, pelargonje i palmy, wyhodowane z nasion.

Z działu kwiatowego na wyróżnienie zasługują również olbrzymie laurusy i palmy p. Kurka.

Wielką ilość eksponatów wystawiło Częstochowskie Tow. rolnicze, które ponadto przeznaczyło na fanty olbrzymi klomb, ułożony z warzyw i owoców pośrodku sali. Na stole wystawowym Tow. rolniczego widzimy piękne okazy warzyw, wyhodowanych na półkach doświadczalnych i we wzorowej zagrodzie włościańskiej. Przedewszystkiem zasługują na wyróżnienie bogata kolekcja kartofli (27 odmian), z których najokazalej wyglądają: Cesarska Korona, Białe Róże, Pace i kartofle niebieskie sałatowe. Następnie uderza wzrok: piękna kapusta brunświcka, buraki pastewne oberdorfskie i „Ideal”, oryginalna biała cebulka i pomidory dąbskie „Export”. Z owoców zwracają uwagę jabłka Aparta i gruszki Bery Lukasa.

Sklep Stow. rolniczego wystawił bogaty pokaz narzędzi rolniczych.

Na placu pól doświadczalnych w pobliżu pawilonu widnieją drzewka owocowe, z których umyślnie obcięto liście, aby wystrząsnąć krawienie soków. Piękne owoce, pozostawiane na obmożonych z liści konarach, wyglądają nadzwyczaj fantastycznie.

W pawilonie wystawowym dla wygody publiczności urządzony jest bufet, staraniem Sekcji przeciwzabraczej oficynie zapatrzonej w smaczne zakąski i napoje. W pobliżu bufetu firma „Zdzisław Ryłski”, umieściła automatyczne pianino, wygrywające melodyjne polonesy i mazurki.

Wynik konkursu.

W dniu 8 bm. odbyło się posiedzenie komitetu sędziów wystawy ogrodniczej, składającego się z pp.: Stefana Skawińskiego, delegata ministerium rolnictwa i Dóbr koronnych, Stefana Celichowskiego, delegata warszawskiego T-wa ogrodniczego i inspektora warsz. ogrodu pomologicznego, Leona Kołaczewskiego, Stefana Szczecińskiego i Wł. Zelańskiego, na którym przyznano nagrody i odznaczenia następującym pp. wystawcom:

1) Mieczysławiowi Bolesławowi Hoffmannowi za dobor owoców handlowych i amatorskich odmian, w ogólnej ilości 6) odmian, bardzo dobrze wyrosniętych i dokładnie zdeterminowanych, oraz za piękne warzywa, zwłaszcza doskonale wyrosniętą cebulę — zeton złoty.

2) St. Jastrzębskiemu za nadzwyczaj gustowne wyroby bukietów z kwiatów żywych własnej hodowli i suchych — zeton złoty.

3) Janowi Kurek za pięknie wyhodowane rośliny doniczkowe, za dobor owoców w

Teatr „PARYSKI”

Ulica Panny Marji
— Nr. 19. —

Program od Soboty 7 Września do
Poniedziałku 9 Września r. b. włącz.

TYLKO 3 DNI

ROZSTAJNE DROGI

Dramat w 6-ciu częściach, zaczerpnięty z tragicznego życia młodej biuroalistki **Mady Christians** w roli głównej.

Nad program: **Hodowla bydła** zdjęcie z natury.

Muzyka: Sekstet Artystyczny pod Dyrykcją
P. Czesława Żaka.
Słuchacza Konserwatorium Warszawskiego.

CENY MIEJSC
ZWYKŁE

Dla dzieci wejście wzbronione.
Bufet cukierniczy przy teatrze.

Teatr „ODEON“ ul. Panny Marji № 27.

Program od Soboty 7-go do Wtor-
ku 10-go Września r. b.

Dzisiaj największa sensacja chwili! 1-e arcydzieło filmowe sezonu jesiennego!

OFIARA

Przepiękny romans w 6-ciu aktach, osnuty na tle wypadków doby obecnej, z ulubienicą Publiczności, słynną

MIA MAY
w roli głównej.

SENSACJA

N A D PROGRAM.

SENSACJA

Procesja w dniu 11-im Czerwca 1918 r. na Jasnej Górze w Częstochowie

(Zdjęcia „Urzędu Filmowego”)

Z powodu niezwykle kosztownej dzierżawy obrazu Dzisiaj ceny miejsc podwyższone.

— Orkiestra koncertowa pod kierunkiem członka Filharmonji Łódzkiej p. Rafała Kantora. Bufet cukierniczy przy teatrze — Dla młodzieży wejście wzbronione — Szeregów w afiszach i programach.

ŚWIERZBĘ

Szybko leczy mydlana

„**MAŚÓ P-rr HEBDY**”
w stólkach na 1-3-12 osób. Nie plami bieleziny, ma przyjemny zapach. Dla zwierząt po 1/2 i 1 K-o

„**EKWOL HEBDY**”

0193

parch

Żądać wszędzie. Reprezentacja Tow. Akc. Fr. Karpiński w Warszawie Elekoralna 35, w Częstochowie K. Bompalski

[Z powodu zbliżającego się terminu likwacji w LOMBARDZIE Częstoch. Tow. Poł. Oszczędnościowego uprasza się Klijentów Lombardu o regulowanie procentów od zastawów.]
ZARZĄD.

KUPONY.

Od dnia 9-go 14-go Września r. b. obowiązują następujące kupony:

- karty żywnościowej ser. „F”
- 12 „ 1/2 funt. kaszy tatarskiej za 70 fen.
- 13 „ 1/2 funt kawy słodowej za mk. 1 20 fen.
- 14 na 2 pudełka zapalek za mk. 0. 25 fen.
- karty rodzinnej ser. „D”
- I „ 1/2 funta cykorji za 0 60 f.
- II „ 400 gr. proszku mydlanego 1 05 fen.
- III „ 3 lut herbaty za mk. 1 55 fen.
- IV „ 1 korzec węgla pospółki
- V „ 1/2 korca
- VII „ 8 pudy drzewa pieńkowego.

Teatr „LUDOWY“
ul. Krakowska № 13.

W niedzielę dnia 8 Września 1918 r.
amatorzy odegrają:

Wiarą, Nadzieją i Miłością

Obraz ludowy w 4 aktach.

Ze śpiewami i tańcami.

oryginalnie napisany

przez A. Staszycza

Orkiestra własna.

Ceny miejsc od 60 fen. do 2 marek.
Początek o godzinie 8 po południu,
koniec o 9 1/2 wieczorem.

Bilety nabywać można przy kasie od
godziny 3-ciej po południu.

Stanisław Rumszewicz
advokat przysięgły

w Częstochowie ul. Piętna 7.
(I. piętro front obok Sądu Pok. II Okr.
Przyjmuje od 2-ej do 5 po południu
z wyjątkiem niedzieli i świąt.

DOKTOR
Paweł Broniatowski
w CZĘSTOCHOWIE

ul. Panny Marji № 21.
Choroby skórne i weneryczne
i dróg moczowych.
Ordynuje: od 9—12 rano i od 4—7 p.p.
Panie od 12—1 po południu. 877—

KURSY HANDLOWE

W. NASSALSKIEGO
w CZĘSTOCHOWIE.

Informacji udziela i zapisy przyjmuje
kancelarja kursów ul. Panny Marji 35,
w dnie powszednie od 6-7 pp.

0258—

**LABORATORIUM dla PRZEMYSŁU i
HANDLU** Stow. Kupców Polskich w War-
szawie oddział w Częstochowie (Centralna 5 I p.)
przyjmuje przedmioty do analizy codziennie od
godz. 3-ej do 8-ej p. p. 026—

DOKTOR
Stefan Purski

przyjmuje codziennie od 9-11 i od 4-6 pp. Panie od 12-2
choroby skórne i weneryczne
Częstochowa ul. Piętna 5.
I-sze piętro. 754—

ŚWIERZBĘ

nawet zadawnioną i z bolesnemi strupami
pryszczę, męczące swędzenie leczy radykalnie,
bezwonny „**Krem od świerzby**“ wy-
robu apteki Ed. Lipińskiego. Warszawa —
Mokotów. Sprzedaj w aptekach i składach
aptecz. Częstochowskich i okolicznych. 0177

LEKARZ-DENTYSTA

Michał Grejniec

ul. Panny Marji № 10.
Wymywanie zębów bez bólu. Piombry
Zęby sztuczne. Korony
Laboratorium zębów sztucznych.
oddz. od 9-1 i 3-7 wieczorem.
Ceny bardzo przystępne.

Stanisław Gawroński

p. ADWOKAT. PRZYSIĘGŁ.
zamieszkawszy na stałe w Częstochowie
przyjmuje
od godziny 2—4 po południu od
6—7 wieczorem ul. P. Marji 52

Redaktor i Wydawca F. D. Wilkoszewski.

Oddito we własnych zakładach drukarskich „Gońca Częstochowskiego“